

וצריכים הבעלים להביא קרבן אחר (4) כדי לצאת ידי חובתם (5), (6).

4. רש"י פירש שיביא קרבן אחר לחובתו או לדרור וישחטנו לשמו, ותמוה מאד למה הוצרך לומר שישחטנו לשמו, והרי קרבן חדש הוא ובודאי צריך לקיים בו כל דיניו.

ובשפת אמת ביאר שלא תועיל סתמא לשמו כיון ששחט מקודם שלא לשמו, וכדעת רב [במנחות טז א] ש"על דעת ראשונה הוא עושה" ואפילו בשתי בהמות. ודחה, שכלל זה נאמר רק כשאחד שוחט את שתיהן. אכן, גם אם ננקוט שבשני קרבנות אינו עושה ע"ד הראשונה, מכל מקום כשעושה בקרבן אחד עבודה שלא לשמו ודאי צריך להמשיך ולעשות שאר עבודותיו לשמו וכמו שביאר **הזבח תודה** בדברי הרמב"ם [פט"ו מפסוהמ"ק ה"ג] שכתב וזב ששחטו שלא לשמו חייב להשלים שאר עבודות לשמן. ומשמע שלא מועיל בהן סתמא לשמו, כי באופן זה ודאי שכל העושה על דעת ראשונה הוא עושה. [וראה ביאור נוסף **בטהרת הקדש**].

הגרא"ל מאלין [ח"ב א] ביאר את דברי הרמב"ם, כדברי האומרים שמחשבת שלא לשמו פוסלת, ונמצא שנעקר הסתמא לשמו מהקרבן, ולפיכך צריך לחשוב בשאר העבודות לשמו. [וראה בהערה הבאה, אם אכן נעקר הלשמו, ואם פסול המחשבה חל בעבודה שחשב בה או בכל הקרבן]. וראה עוד בהערות 12 – 13 על הגמרא.

5. רש"י פירש שהזבחים כשרים אף על פי שמצוותן לשחטן לשמן, ומשמע שהבעלים חייב להביא קרבן אחר משום שחיסר במצוותן ולא עשאן לשמו. ובפשוטו כוונתו שהמחשבה שלא לשמן היא מחשבה הפוסלת ועוקרת את הסתמא לשמו [וכמבואר בהערה 1], ומפני חסרון מחשבת לשמו חל פסול בקרבן לגבי שלא יעלה לשם חובה. [ואילו בשאר המצוות חסרון לשמו פסול לגמרי].

אולם **בקובץ שיעורים** [ח"ב כב] נקט שלשמו בקרבנות הוא כלשמו בכל המצוות, ועצם העדר המחשבה לשמו פסול, אלא שבסתמא נחשב כעושה לשמו, אבל אם גילה דעתו שאינו חושב לשמו פסול, ואין פסול מחודש במחשבה זו [וראייתו מתוס' במנחות מב ב ע"ש].

ודבריו תמוהים שהרי אמרו להלן [ג ב] שהשוחט לשם חולין אינו פוסל, כי צריך שיחשוב לשם קרבן אחר, ומוכח שעל אף העדר מחשבה לשמו אין הקרבן נפסל. וכן משמע ממאן דאמר [במנחות מט. ופסחים עב א] שעקירה בטעות אינה עקירה, והקרבן כשר ומרצה אף שלא כיון לשמו. וגם רש"י [להלן מא.], הובא בהערה 13 לתוס' נקט שרק דיבור פוסל בקדשים ולא מחשבה, ואילו העדר מחשבה פוסל די במחשבה שלא לשמו. ואף בתוס' [בעמוד ב] כתבו שאילו קטן לא היה נחשב מתעסק, היתה שחיטתו כשרה כי סתמא לשמו, אף שאינו מכוון. ובריש מנחות אמרו שמנחת מחבת לשם מרחשת כשרה ועולה אף שלא חישוב לשמה [וזה יש לדחות, שהטעם לכך כי מעשה מוכיחין עליה, ונשאר עליה סתמא לשמה הראשון]. וגם מדברי הרמב"ם משמע שהמחשבה פוסלת כי הגדירו [בפי"ח מפסוהמ"ק ה"א] כ"מטיל מום בקדשים" וכדלהלן הערה 15.

ולפיכך ביאר **הגרי"ז** [בפ"ד ממעה"ק הי"א וכן הביא בקו"ש בשם הגרי"ח] שהקרבן קרב לשמו ממילא, והיינו כי מאחר

מקום יש לו בו "כפרת דמים". וכן מוכח ממה שחטאת לשם חולין כשרה ואינה עולה לחובתו, ואילו היתה בעלותו על הקרבן נפקעת, היתה נפסלת כחטאת שאין לה בעלים. [ראה מכתבו להגר"י אברמסקי, הובא במשמר הלוי תמורה סי' ע, ובקונטרס יומא עמ' 40].

ובהכרח, שמחשבתו פסלה את הקרבן לגבי ריצוי, ולפיכך אין הקרבן עולה לחובת בעליו. ואף על פי שאין הקרבן נפסל ואינו טעון שריפה, שהרי אמרו בגמרא שאסור לחשוב בו עוד מחשבת פסול, מכל מקום, כח הריצוי נפקע מהקרבן. וכן מבואר ברש"י פסחים [ב ס], שנפסל רק לגבי שאינו עולה לשם חובה, וראה להלן הערה 15 שנבאר את גדר הפסול.

וכן מבואר **בשטמ"ק** [אות א] שאם שחט נדבה שלא לשמו, אינו מביא אחרת, שאינו חייב באחריותה. החידוש בכך, שאין החסרון רק במה שאינו עולה לשם חובה [וחסרון זה אינו שייך בנדבה, שהרי בלאו הכי אינו חייב באחריות], אלא חל פסול בקרבן רק לענין שלא ירצה לבעליו, וחסרון זה ישנו גם בנדבה, אלא שאינו חייב להביא אחרת, כי אף שאין לו ריצוי, אין עליו אחריות.

והתוס' **במנחות** [מו א] כתבו "שלא לשמה עוקר את הקרבן ועושהו קרבן אחר". וכן כתב **רבינו חננאל** [פסחים ס ב] שנשתנה ונעשה שינוי בזבח עצמו.

ובאבי עזרי [פ"י ממעה"ק ה"ז] ביאר כך את דברי הגמרא על משנתנו, שהקרבן נעקר מקרבן חובה לקרבן נדבה. ולדבריהם נמצא, שביאור המשנה הוא, שפסול המחשבה שחל בעבודה עקר את הקרבן ממה שהקדישו הבעלים לחובתו, והרי הוא כקרבן אחר של הבעלים. [והיינו הקרבן האחר שחשב עליו, או הקרבן הראשון שנחפץ מחובה לנדבה]. וראה **בזבח תודה**, שמכל מקום נשארו עליו דיני הקטרתו ואכילתו כמו שהיה, רק שאינו עולה לחובת הבעלים, ואינו נחשב שהקריב מה שהתחייב בו. ובהערה 14 על הגמרא נברר [עוד].

ומן מו"ר הגרא"ל שטיינמן שליט"א בספרו למסכת זבחים [בכתב ידו, העומד לצאת לאור], דן אם מצוות הבאת הקרבן מתייחסת לבעלים בקרבן שאינו עולה לחובתו.

הזוכיח שהיא מתייחסת אליו, ממה שהקשה **המקנה** בקידושין [כג א] לפי האומר ש"כחני שלוחי דידן", איך הקרבן שנשחט שלא לשמו "כשר, ואינו עולה לחובתו", והלא אם אין מתקיימת שליחות הבעלים למצוה, תבטל השליחות, ויפסל הקרבן!

[ובמנחת **ברוך** [כ ענף ב] כתב משום קושיא זו ששליחות בשחיטת קרבן אינה מעכבת, ועיין בדף ה א הערה 2, יד ב הערה 3א לתוס'.

אך הוכחה זו תלויה, לכאורה, בביאורי הראשונים אם הכהנים שלוחים של בעל הקרבן, או של כל ישראל].

ובתירוצו המקנה, שאין זה שינוי בשליחות, לפי שבגוף השחיטה עשה הכהן את שליחותו של הבעלים, דן מו"ר, הרי אין הישראל שולח את הכהן לקיים את פרטי ההקדבה, אלא לקיים מצוותו, ואם כן, הכשר הקרבן הוא רק אם נחשב שקיים הבעלים את המצוה של ההבאה. וראה **עולת שלמה** כאן.